

BIDEGABEKERIEN AZOKA, GASTEIZKO UDALERRIA

LEA/AVC 910-MB-2026

I. AURREKARIAK ETA XEDEA

- (1) 2026ko martxoaren 3an, Merkatu Batasunerako Idazkaritzan erreklamazio bat sartu zen, Merkatu Batasuna Bermatzeari buruzko abenduaren 9ko 20/2013 Legearen 26. artikuluko prozeduraren esparruan.
- (2) Erreklamatzailaren ustez, Estibalizko Bidegabekeriaren Azoka (2026) arautzen duten oinarrietako irizpide batzuk oztopo izan daitezke jarduera ekonomikoa berdintasun-baldintzetan eskuratzeko eta gauzatzeko.

Zehazki, adierazi du oinarriek honako alderdi hauek jasotzen dituztela, besteak beste:

- Arabako eta Trebiñuko produktoreentzako, artisauentzako eta kultura-eragileentzako berariazko lehentasuna.
- erakundeak gonbidatutako lanpostuak egotea;
- "mix komertzialeko" irizpideak aplikatzea;
- hartutako erabakia apelaezina izatea.

Eta, amaitzeko, hau ondorioztatzen du: «Lurralde-lehentasun esplizitu bat sartzeak, bai eta gonbidapen bidez postuak erreserbatzeak ere, jarduera ekonomikorako sarbidea murriztea ekar dezake, operadorearen lurralde-jatorrian edo erabat objektibatu gabeko irizpide diskrezionaletan oinarrituta».

- (3) Txosten hau, MBBLren 26. artikuluen babesean sustatua, honako honetan oinarrituko da: lehenik eta behin, administrazio-agintaritzak MBBL aplikatzea dakarren jarduketaren bat egin duen aztertzea; eta, bigarrenik, jarduketa MBBLren aginduen arabera den aztertzea.

II. MBBLren MENDEKO JARDUKETAK

- (4) 2025ean, antzeko erreklamazio baten aurrean, LEA/AVCk egiaztatu zuen azoka erakunde pribatu batek antolatzen duela – merkataritza-izena Araba Erdi Arokoa da – Gasteizko elizbarrutiko gotzaindegia lurrean, bi alderdien arteko lankidetzaz hitzarmen baten esparruan.

Ondorioz, ez gaude espazio publikoaren okupazio baten aurrean, lursaila pribatua baita.

- (5) Hala ere, administrazioak ekitaldian parte hartu izan balu, MBBLn aurreikusitakoa aplikatu ahal izango litzateke.
- (6) Hala, antolaketa erabat pribatua bada – agintaritza publikoaren esku-hartzerik gabe –, erakunde pribatuak jarduera ekonomiko bat aldi baterako egiteko espazio pribatua emateko egiten dituen egintzak MBBLren aginduetatik kanpo geratuko dira.

- (7) Are gehiago, administrazioak diruz laguntzeko tresna baten bidez lagundu ahal izango du ekonomikoki, baina horrek ez du eragozten ondorio bera ateratzea: ekitaldia pribatua da, eremu pribatuan antolatua. Agintari publiko batek zenbateko bat emateak ez du ekitaldiaren izaera aldatzen, pribatua izaten jarraitzen baitu.
- (8) Hala ere, administrazio publikoak Azokaren kudeaketa bere gain hartzeko moduan antolatzen badu bere parte-hartzea (nahiz eta eremu pribatuan egin), MBBL aplikatuko da. Erakunde publiko batek antolatutako jarduera bat izango litzateke, eta, hura kudeatzeko, erakunde pribatu batera – kontratista – jo dezake, bai eta eremu pribatu batean antolatu ere – Gotzaindegia –.
- (9) Beraz, erakundearen kudeaketa MBBLren printzipioen mende jartzeko elementu bereizgarria administrazioak azokaren garapenean izan duen posizioa izango da:
- *erakunde pribatuaren ekimena* bada, **dirulaguntzen tresna** baten bidez bideratu beharko da; hau da, dirulaguntzaren xede den jarduera (azokaren kudeaketa) erakunde onuradunaren interesekoa da;¹
 - *administrazio publikoaren ekimena* bada, **kontratu-tresna** bat erabili beharko da; hau da, dirulaguntzaren xede den jarduera erakunde pribatuak egiten du, administrazio publikoaren *kontura* edo *harentzat*, eta administrazio horrek, bere jardunean, MBBLren mende dago.
- (10) Tresna juridikoak — kontratua edo dirulaguntza — jarduketan parte hartzen duten alderdien arteko harremanen izaerari erantzun behar dio — administrazioaren konturako edo administrazioarentzako jarduketa vs erakundearen (por y para) jarduketa —.
- (11) Kontratu-izaerako bide batera joz gero, kontratistaren bitartez egindako jarduketa publiko bat izango litzateke. Ondorioz, lursaila jabari publikokoa ez bada ere, eta jabari publikoa okupatzeko baimen-jarduketa baten aurrean ez bagaude ere (azoketan ohikoa izaten da), kontratistak agintaritzaz publikoaren kontura jarduten duen heinean, azken hori arduratuko da MBBLn ezarritako printzipioak betetzen direla bermatzeaz.

III. MERKATU-BATASUNAREN IKUSPEGITIK EGINDAKO AZTERKETA

- (12) MBBLk 9. artikuluan ezarri duenez, agintaritzaz eskudun guztiek zaindu behar dute, beren jardueraren eremuan hartutako administrazio-jardueretan, xedapenetan eta esku hartzeko bitartekoetan, printzipio hauek betetzen direla:
- diskriminaziorik eza,
 - lankidetzaz eta elkarrekikoko konfiantza,
 - bere jardueren beharra eta proportzionaltasuna,
 - kargak sinplifikatzea eta
 - gardentasuna.
- (13) Administrazioek, zuzenean edo kontratisten bitartez, mugak ezartzen dituztenean jarduera ekonomiko bat eskuratzeko edo horretan aritzeko, edo jarduera bat garatzeko baldintzak betetzea eskatzen

¹Ez da baloratzen, txosten honen xedea ez delako, funts publikoak emateko erabilitako tresna MBBLra egokitzea.

dutenean, arrazoitu egin beharko dute interes orokorreko premiazko arrazoiren bat babesteko beharrezkoa dela.²

- (14) Azokaren antolatzaileak alde aurretik hautatu behar du ekonomia-jarduera baten gauzatzea, eta muga gisa ikusi behar da; izan ere, azoka egiten den lursailaren izaera mugatua oinarritzen da, eta interesa duten operadoreen artean banatu behar da.³

MBBLren 9.2 b) artikuluan aurreikusitakoaren arabera, baimenek jarduera ekonomikoak gauzatzeko, ondasunak ekoizteko edo banatzeko edo zerbitzuak emateko eska daitezkeen printzipioak errespetatu beharko dituzte. Printzipio horien artean daude, hain zuzen ere, azaroaren 23ko 17/2009 Legeak, zerbitzu-jardueretara oztoporik gabe iristeari eta zerbitzuetan oztoporik gabe jarduteari buruzkoak (Aterki Legea), ezarritakoak:

- publizitatea,
- objektibotasuna,
- inpartzialtasuna,
- gardentasuna eta
- norgehiagoka.

Praktikan, alde batetik, baimenak lortzeko prozedurek «izaera arautua izan beharko dute, argiak eta zalantzarik gabekoak, objektiboak eta inpartzialak, gardenak, interes orokorraren helburuarekiko proportzionalak eta alde aurretik ezagutarazi beharko dira» (Aterki Legearen 6. artikulua); eta, bestetik, hautaketa-irizpideak honako baldintza hauek errespetatuz formulatu beharko dira:⁴

- (1) prozeduraren xedearekin lotuta egotea;
- (2) modu objektiboan formulatzea;
- (3) berdintasunaren, diskriminaziorik ezaren, gardentasunaren eta proportzionaltasunaren printzipioak errespetatzea;
- (4) hautaketa-organoari erabakitzeak askatasun mugagabea ez ematea;
- (5) eskabideak lehia eraginkorreko baldintzetan ebaluatzen direla bermatzea; eta
- (6) eskatzaileek emandako informazioa modu eraginkorrean egiaztatzeak aukera ematea, eskaerek hautaketa-irizpideak betetzen dituzten ebaluatzeak.

- (15) Gainera, lanpostu-adjudikazioen kopurua mugatuta dagoen neurrian, mugak lotura izan beharko du aipatutako interes orokorreko premiazko arrazoiarekin, eta proportzionatua izan beharko du – hau da, ez

²Azaroaren 23ko 17/2009 Legeak, zerbitzu-jardueretara oztoporik gabe iristeari eta zerbitzuetan oztoporik gabe jarduteari buruzkoak (Aterki Legea), zehatz-mehatz azaltzeko asmorik gabe, Estatuko legegileak berak interes orokorreko premiazko arrazoitzat jotzen dituen arrazoiaren zerrenda bat jasotzen du — horren frogak da "eta interes orokorreko premiazko beste edozein arrazoi" esamoldera jotzea [Aterki Legearen 8.2 a) artikulua], ixteko klausula gisa balio duena eta arrazoiaren izaera berresten duena —. Gogoeta horien artean, honako hauek ditugu: osasun publikoaren arloko gogoetak, gizarte-politikako helburuak, besteren konturako eta norberaren konturako langileen osasuna eta segurtasuna, ingurumena babestea eta kultura-ondarea kontserbatzea.

³MBBLren eranskineko b) apartatuak honela definitzen ditu jarduera ekonomikoak: «Enpresa- edo lanbide-izaerako edozein jarduera, baldin eta berekin badakar ekoizpen-bitartekoak, giza baliabideak edo biak norberaren kontura antolatzea, ondasunen ekoizpenean edo banaketan edo zerbitzu-prestazioan esku hartzeko. Ez dira kontzeptu horren barruan sartzen ahal publikoak, jurisdikzionalak edo administratiboak erreserbatzeko edo erabiltzeko lotutako jarduerak, ezta besteren konturako edo soldatapeko lan-harremanen erregulazioa ere».

⁴Zentzu zabalean hartuta, baimenen kontzeptuaren barruan sartuko lirateke azoka batean postu bat lortzeko nahitaezko prozedurak.

egotea jarduera ekonomikorako hain murriztailea edo distortsionatzailea ez den beste bitartekorik – (MBBLren 5.2 artikulua).

Hautaketa-irizpideak zehaztean, agintaritzak — edo kontratistak — kontuan hartu ahal izango ditu interes orokorreko premiazko arrazoi batean oinarritzen diren hainbat gogoeta, betiere irizpide horiek oinarrietan jasota badaude eta baimenaren xedearekin lotuta badaude.

IV. ESTIBALIZKO BIDE GABEKERIEN AZOKA

- (16) San Jose Azokaren oinarriek honako hau aurreikusten dute (geuk nabarmenduta):

III. OINARRIA.- LANPOSTUAK ESLEITZEKO PROZEDURA.

1. Arabako proiektu, ekoizle eta eragileei lehentasuna ematea eta baldintza justifikatzea.

Azokaren eguna eta lekua kontuan hartuta – gogoan izan Estibaliz Arabako zaindaria dela – eta azokari inprimatu nahi zaion izaera kontuan hartuta, elikagaien sektoreko ekoizleek, artisauek eta Arabako eta Trebiñuko kultura-eragileek lehentasuna izango dute kategoria bakoitzerako lanpostua lortzeko orduan.

2. Arabakoak ez diren beste eskatzaile batzuk

Aurreko baldintzak betetzen ez dituzten pertsona fisikoek/juridikoek aukera izango dute kategoria desberdinetan dauden plazak eskuratzeko, Arabako artisauei eta ekoizleei esleitu ondoren, betiere ebazpen honetan jasotako gainerako baldintzak betetzen badituzte.

- (17) Abiapuntutzat hartu behar da oinarrietan ezarritako adjudikazio-irizpidea ez dela sartzeko baldintza bat, eta, beraz, irizpide horretan balorazio txikia egiteak ez duela automatikoki ekarriko azokan lanpostu bat lortzeko prozeduratik kanpo uztea.
- (18) Oinarriek honako hau jasotzen dute: «Azoka hau noiz eta non egiten den kontuan hartuta – gogorarazten dugu Estibaliz Arabako zaindaria dela – eta azokari inprimatu nahi zaion izaera kontuan hartuta», hau da, Azokaren helburua eskualdeko produktuen merkaturatzea sustatzea delako ideien azpian dago.
- (19) Adjudikazio-irizpide gisa ekoizlearen jatorriaren hurbiltasuna baloratu nahi izan bada, neurri hori neurritz kanpokoa izango litzateke; izan ere, helburu hori bera lortzeko — eskualdeko produktua sustatzea eta ezagutaraztea —, badira hain distortsionatzaileak ez diren neurriak, beren egoitza soziala kokatuta duten operadore jakin batzuei puntuazio handiagoa ematea baino.

Alde batetik, errespetutsuagoa da produktuak azokarekiko duten hurbiltasuna baloratzea. Bestalde, operadore ekonomiko batek Araban izan dezake egoitza soziala, baina ekoizpena beste lurralde historiko bateko udalerritik batean edo, are, autonomia-erkidego batean egin dezake; horregatik, ez da egokia ekoizlearen jatorria baloratzea.

V. ONDORIOAK

LEHENENGOA.- Agintaritzak eskudunak behartuta daude beren jarduketaren eremuko administrazio-jarduketetan, xedapenetan eta esku hartzeko bitartekoetan MBBLn ezarritako printzipioak betetzera, besteak beste, diskriminaziorik eza, haien jarduketaren beharra eta proportzionaltasuna.

BIGARRENA.- Administrazioak kontratu-izaerako tresna baten bidez parte hartu izan balu Azokaren antolaketan, jarduketa publikoa izango litzateke – kontratistaren bitartez –, eta, beraz, MBBLren printzipioak aplikatu beharko lirateke.

Kasu horretan, esleipen-irizpideak ekoizlearen hurbiltasunari buruzkoak diren heinean, udalerrian edo lurralde historikoan jarduteari erreferentzia egiten dion formulazio bat hobetsi behar da, eta ez harengandik etortzeari.

HIRUGARRENA.- Administrazioak dirulaguntza gisa har daitekeen zenbateko ekonomiko bat eman ez parte hartu izan balu, ekitaldia pribatua izango litzateke, erakunde pribatu batek antolatua lur pribatuan, eta, beraz, MBBL ez litzateke aplikagarria izango.